



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt X. Quæ sint, quæ in delictis excusare possunt ad minuendam Pœnam?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Qui semel & iterum fugerit, præter penas superius expressas, Congregationis antiquitatem amittat, & in posterum à die reditus, ac nova receptionis, si computetur.

Qui tertia vice fugerit, ut Novitius recipiatur, nec ullo antiquitatis jure gaudebit; sed post annum à receptione ultima, ejus antiquitas incipit computari.

Verum qui quarta vice fugerit, juxta Literas Pij V. tanquam incorrigibilis expellatur. Præterea si apostata, vel fugitivus tres menses absuerint, antiquitatem Congregationis amittunt, quemadmodum de Apostasia secunda decretum est. Si annum integrum absuerint, quasi Novitij recipiantur, ac si ter apostata fuissent. Si verò ultra annum, Deservitorium generale judicet, an statim sint censendi incorrigibiles, & pro arbitrio suo puniat. Hæc sunt, quæ circa apostatas, sive fugitivos nostræ decernunt Constitutiones.

CAPVT X.

Quæ sint, quæ in delictis excusare possunt ad minuendam Pœnam?

Primò furor, & insania excusat à delicto: nam si delinquens tempore delicti commisi erat quidem furiosus, aut mente captus, non potest propter illud puniri. Si verò tempore delicti commisi erat sanæ mentis, & postea est factus furiosus, licet puniri non possit ordinaria pœna, dum est furiosus; puniri tamen potest extraordinaria, arbitrio Judicis, ut docet Baldus in L. Furiosum. C. Qui testamentum facere potest: cujus opinio communiter ab omnibus recipitur, ut docet Julius Clarus q. 60. versiculo, sed quero.

Secundò. Ira quandoque delictum excusat; interdum verò minimè; nam aut provenit ex justa causa; & tunc non excusat in totum, juvat tamen, ut delinquens mitius puniatur, ut in viro occidente uxorem deprehensam in adulterio: ira enim potest dici quidam brevis furor: aut ira provenit ex injusta causa; & tunc nullam excusationem præ se fert.

Tertiò. Ebrietas excusat à dolo, sed non à culpa, atque adeo committens delictum tempore, quo est ebrius, puniendus est, ut communis DD. sententia tenet; non tamen ordinaria, sed tantum extraordinaria pœna. Verum tamen si sine culpa factus fuisset ebrius, ut si socii ipso inscio, sal in vino apposuissent, (ut inquit Julius Clarus) ipse est à culpa, & à dolo prorsus excusandus.

Quartò. Si aliquis dormiendo delinquat, hominemque vulneraverit, verè excusandus est: quia tempore delicti non erat compos mentis: & ita tanquam furiosus reputatur. Ita Clarus ut supra; quod tamen intelligi debet, quando ei dormienti similia evenire non solent: quod si ei soleant contingere, ut scilicet à lecto surgat, & ens emvaginet, & similia faciat, (ut de multis legimus) tunc si ipse non præcavisset, claudendo sui cubiculi ostium, diceretur esse in culpa, atque adeo deberet pœna extraordinaria puniri. Ita tenet communis opinio, ut idem Julius Clarus docet, ut supra.

Quintò. Ignorantia Constitutionis punientis delictum, quando delictum, quod punitur ab ipsa Constitutione, est etiam prohibicum de Jure

communi, non excusat; nam tunc debet puniri secundum dispositionem Juris communis.

Secus esset, si tantum delictum puniretur Constitutione, vel Decreto: nam tunc excusatur Reum, licet non omnino; absolvere tamen excusat, ad omnem penam in Constitutione taxatam subeundam.

Sexto. Pœnitentia in delictis quandoque delinquens, excusant: loquor de pœnitentia, non de illa, quæ sequitur post delictum commissum; sed de pœnitentia ante delictum perpetratum; ut si quis volens committere delictum, antequam committeret, pœnituit, & illud non commisit; quod intelligi debet, quando potens committere delictum non voluit, sed pœnituiti proposuit: tunc enim licet in totum non excusetur, mitius tamen punitur. Docet Clarus loco ut supra.

Illud tamen observandum est, quod licet affectus, seu conatus ad delinquendum, etiam si non sequatur effectus, puniatur non aliter, ac si ipse effectus secutus fuisset, ut constat ex l. 1. §. Divus. ff. ad l. Juliam, de sicariis; tamen hodie de generali consuetudine non punitur affectus, sive conatus, nisi sequatur effectus: non inquam punitur pœna delicti ordinaria, sed bene pœna extraordinaria, ut post multos Jusperitos docet Clarus, ut supra; quam consuetudinem esse approbatam per totum Mundum, docet Arenus in lege 1. §. finali. ff. ad legem Juliam, & Consilio 14. num. 3. Quam etiam sententiam in delictis utriusque atrocissimis procedere, docentur alii Auctores, in quibus docent affectum sive conatum, pœna ordinaria non esse puniendum.

Cæterum ubi conatus, vel minæ puniuntur à statuto aliqua pœna particulari, tunc Judex condemnare debet Reum, ad pœnam taxatam Legge.

Sepimò. Quando Reus pœnæ à lege statuta pro delicto ab illo perpetratò, capax fore non est, illam Judex commutare debet in eam, cujus est capax.

CAPVT XI.

Quæ sint, quæ observari debeant à Visitatoribus in sententiis pœnalibus ferendis.

Multa sunt, quæ Visitatores præ oculis habere debent in ferendis sententiis, maxime pœnalibus. Primum est, ut Prælati imponant pœnas secundum delictorum gravitatem, juxta illud Deuteronomii 25. Pro mensura delicti erit & plagarum modus. Quare pœnam augere minimè potest, si alicui delictò, à lege taxata sit, nisi forte aliqua circumstantia delictò annexa id expostulet. Sed neque minuere, nisi ex legitima causa, quam in sententia exprimere debet; sicut illis verbis: *Justu de causis animum nostrum moventibus.*

Ita pariter tenet communis opinio, etiam de pœna imposta à statuto, sive Constitutione, quam ex causa Judex minuere potest, ut post alios docuit Covarruvias lib. 2. Resolutionum, Cap. 9. num. 8.

Curet singulis delictis ponere illas pœnas, visitator quæ à Constitutionibus proprie Familie ordinatæ sunt. Pœna enim à propriis Constitutionibus imposita, tantam vim habet, ut pœnas à Jure communi